

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וְהִעֲבֵרְתָּ שׁוֹפָר (שׁוֹפָר מֵהוֹפֵךְ) תְּרוּעָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׂבָעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֲדָשׁ (ויקרא כה, ט)

רבי משה חורב מבאר¹: בתיבת שׁוֹפָר יש טעם שופר מהופך. ויש לרמז בזה למה שמובא במסכת ראש השנה (כז עב) "הִפְכוּ וְתַקְעוּ בו, לא יצא. אמר רב פפא לא תימא דהפכיה ככתונא, אלא שהרחיב את הקצר וקיצר את הרחב. מאי טעמא? כדרב מתנה, דאמר רב מתנה 'והעברת' דרך העברתו בעינן".

(הסבר: אם אדם הפך את השופר ותקע בו, לא יצא ידי חובה, אמר רב פפא שאין הכוונה שהפך את השופר כמו הפיכת חלוק, שהצד הפנימי נהיה חוץ², אלא שהרחיב את הצד הצר של השופר ועשה אותו רחב, ואילו את הצד הרחב הפך להיות צר, ולא יצא ידי חובה בתקיעה, כי "והעברת" כוונתו שיש לתקוע דרך העברתו, כדרך שהיה בראש האיל בחיים).

וזוהו טעם שופר מהופך בתיבת שׁוֹפָר להורות נתן שהדין של שופר מהופך - שאם הפכו לשופר ותקע בו, נלמד מפסוק זה שצריך להיות דרך העברתו דוקא, ולכן לא יצא ידי חובה.

וְקִדְשֵׁי־יָתֵם (רביעי) אֶת שְׁנֵי הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה (ויקרא כה, י)

ארבעה עינים נאמרו ביובל: תקיעה, שילוח עבדים, החזקת שדות לבעליהן ואיסור עבודה בקרקע³. ע"כ.

ונרמז בטעמים: וְקִדְשֵׁי־יָתֵם (רביעי), כנגד ארבעה עינים שנאמרו ביובל.

שלום המאירי⁴

¹ תורה מסיני ויקרא, רבי משה חורב, בני ברק תשעא, עמ' קיז.

² אף שגם זה פסול לפי בית הבחירה, רבי מנחם המאירי: "הפכו ותקע בו הן שהפכו כהפיכת החלוק ר"ל פנימי לחיצון הן שהפכו בהרחבת פיו הקצר וקצור פי הרחב פסול". וראה יום תרועה, מהר"מ בן חביב: "יש לחקור אם הרחיב את הקצר לחוד או קיצר את הרחב לחוד אם מפסיל או לא. ומכח הטעם שאמרו משום דדרך העברתו בעינן מפסיל משום דהאיל מעביר הקרן מצד א' קצר ומצד א' רחב וזה ששינה צד א' מהם לבד לא הוי דרך העברתו, וא"כ ק"ק אמאי נקט הפכו דמשמע דהפך שני הצדדים דהרחיב הקצר וקצר הרחב בחד מהם ששינה סגי לפסלו דהרי שינה העברתו. וי"ל דאה"נ דצד א' ששינה פסול וזה ברור אלא לחדושה נקט היכא דעשה ב' שינויים דהרואה אומר דרך ברייתו בכך היא תמונתו צד אחד קצר וצד א' רחב אפ"ה פסול. ולפירוש הרא"ש [בס' ד'] בשם י"מ דהפכיה כי כיתונא הוא כשר צ"ע מ"ט והרי שינה אותו דרך ברייתו דעשה פנימי חיצון, ומאי שנא מהרחיב את הקצר דפסול. יש לומר דהרחיב את הקצר עשה ב' דברים לריעותא כשהרחיב הקצר השחית תמונתו וכשחזר וקצר הרחב נהי דהוא תמונתו צד א' קצר וצד א' רחב אבל אינו דרך ברייתו, אבל הפכיה כי כיתונא מעולם לא השחית את תמונתו מצד אחד קצר ומצד אחד רחב וכיון שכן לא חשיב דשינהו וכשר".

³ רמב"ם יד החזקה הלכות שמיטה ויובל פרק י': (יג) שלשה דברים מעכבין ביובל תקיעה ושילוח עבדים והחזקת שדות לבעליהן וזו היא שמיטת קרקע: (טו) דין היובל בשביתת הארץ ודין השמיטה אחד הוא לכל דבר כל שאסור בשביעית מעבודת הארץ אסור בשנת יובל...

⁴ ע"פ חסדך מחיים, רבי יוסף חיים מאסקאוויטש, אדמו"ר משאץ, ברוקלין תשע"ו, עמ' תעה.

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וְקִדְשֵׁיהֶם (רביע) **אֵת שְׁנֵי הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וְקִרְאָתָם דְּרוּר בְּאֶרֶץ לְכָל יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל**
הוּא תִהְיֶה לָּכֶם וְשִׁבְתֶּם (רביע) **אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תֵּשְׁבוּ** (ויקרא
כה, י)

היובל רומז על גאולת עם ישראל.

כך מבאר רבי חיים בן עטר, אור החיים⁵, שעם ישראל בגלות עד אשר יבוררו כל ניצוצות הקדושה. ע"כ.

ונרמז בטעמים: **וְקִדְשֵׁיהֶם** (רביעי) ... **וְשִׁבְתֶּם** (רביעי) **אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ**, שתי התבות באותו טעם, רמז שכאשר עם ישראל יתקן את הקדושה, ישוב לארצו מארבע כנפות הארץ, ויזכה לבנין בית המקדש בו תשרה השכינה, הרמוזה בטעם רביע, כנזכר בזוה"ק⁶: "ושכינתא שריא בבי מקדשא עלייהו, כאמא דרביעא על בנייא".

שלום המאירי

וְנִפְּלוּ אִיבֵיכֶם (דרגא תביר) **לְפָנֵיכֶם לְחָרֵב** (ויקרא כו, ח)

הסביר רש"י: "ונפלו איביכם וגו' - שיהיו נופלים לפניכם שלא כדרך הארץ".

רבי אליעזר ישראל מרדכי אפרים המכונה פישל סופר⁷ את דברי רש"י ומצא להם רמז:

ונפלו אויביכם לפניכם לחרב פירש"י שיהיו נופלים לפניכם שלא כדרך הארץ. הכוונה שהרי כבר כתוב בפסוק הקודם "ונפלו לפניכם לחרב", אלא על כרחך שבא להורות דבר חדש שיהיה שלא כדרך הטבע.

ונראה לרמז שהנגינה של **וְנִפְּלוּ אִיבֵיכֶם דרגא תביר**, לרמז בא על נפילה שלא כדרך הארץ, כי בדרך הטבע אם נופל עם, לא בפעם אחת הוא אלא יורד מטה מטה, אבל שתהיה נפילתו בפעם אחת מאיגרא רמא לבירא עמיקתא הוא חזיון לא נפרץ והכל תמהין על זה. ועל כן יש בה דרגא תביר לרמז שהאומה הלזו שתהיה במדריגה רמה לעיני כל העמים בפעם אחת דרגא דילה תביר נשברת ונופלת והוא סימן שלא כדרך הארץ.

⁵ **אור החיים** על ויקרא כה, לט: "ואומרו עד שנת היובל - הוא גבול הגאולה כידוע, יעבוד עמך, ומודיע ה' כי סוף סוף יצא מעמו דכתיב ויצא מעמך הוא ובניו, פירוש הניצוצים המתבררים באמצעות היותם עמו, והוא סוד הגלות, שאם לא כן למה לא ייסרם ה' בשבט מוסר שם בארצם ובנחלתם, אלא אחד מהטעמים הוא כדי שיבררו הניצוצות של הקדושה מבין הארצות, כי כל מקום ומקום שימצאון שם ישראל באמצעות היסורין והתורה והמצות הניצוצות מתבררים מעצמם, והוא סוד אומרו (קהלת ח ט) עת אשר שלט אדם באדם לרע לו. ואם תאמר אם כן אם לא היו ישראל חוטאים וגולים מי היה מברר המתבררים עתה בתפוצת ישראל, דע כי אם לא היו ישראל חוטאים היה להם כח לברר ניצוצות הקדושות במקום שהם, מכל המקומות אשר באו שם, מה שאין כן אחר חטאם דחלש כחם ולואי שתשיג ידם במקום עצמו אשר שם הניצוצות, ואמר ושב אל משפחתו, כי בבא הגואל יטע ה' בתוכנו אורו יתברך אשר שם הוא משפחת עם בני ישראל, גם יקומו שוכני עפר, וישבו כל אחד אל אחוזת אבותיו, הוא אור עולם בית המקדש כוננו ידיו יתברך".

⁶ פר' מקץ, דף רג עא.

⁷ **זכרון סופרים על התורה**, מהדורה קמא, רבי אליעזר ישראל מרדכי אפרים המכונה פישל סופר זצ"ל הי"ד אבדק"ק מיישא יצ"ו, ניו יורק תשעא.